

ETÄINFEKTIOT

VANHUKSEN SUU – MIKSI SINNE KATSOISIN?

YLEISLÄÄKÄRIPÄIVÄT 24.11.2022, MARINA CONGRESS CENTER

TANJA KETOLA-KINNULA, EHL, LL, SUUNTERVEYDEN YLILÄÄKÄRI

SIDONNAISUUDET YMS.

HLL -90, LL -02, EHL (SUU- JA LEUKAKIRURGIA) -07

HAMMASLÄÄKÄRIKOULUTTAJAN ERITYISPÄTEVYYS

SUUNTERVEYDEN YLILÄÄKÄRI, TERVEYSTALO (2017 -)

TÄYDENNYSKOULUTTAJA SUOMEN HAMMASLÄÄKÄRISEURA APOLLONIA (2003 -)

SUU- JA LEUKAKIRURGIYHDISTYKSEN HALLITUKSEN PJ. (2018 – 2022)

ASiantuntijana erilaisissa työryhmissä

DIABETES KIRJAN YKSI KIRJOITTAJA, DUODECIM

KIRURGIAN KIRJAN YKSI KIRJOITTAJA, DUODECIM

REUMAPOTILAAN HAMMASHOITO-OHJEISTUKSEN YKSI KIRJOITTAJA (TERVEYSKYLÄ.FI)

ASiantuntijahammaslääkäri valvira

HAMMASLÄÄKÄRILIITON TERVEYSPOLIITTISEN VALIOKUNNAN JÄSEN

Odontogeeninen infektio

- Vie sairaalahoitoon noin parisataa vuosittain
- Vakavien sairaalahoitoa vaativien hammasperäisten infektioiden ilmaantuvuus on eri tutkimusten perusteella 1,5–7,2/100 000/v ¹
- Kuolleisuus vakaviin hammasperäisiin yleistyneisiin infektioihin on noin 0,2/100 000/v
- Jopa 20–30 % kaikista yleistyneeseen tehohoitoa vaativaan hammasperäiseen infektioon sairastuneista aikuisista kuolee
- Vaikeat perussairaudet ja immuunivastetta heikentävät sairaudet ja hoidot altistavat hammasperäisen infektion yleistymiselle
- Kuolleisuus hammasperäiseen infektioon on näissä potilasryhmissä suurinta

Nyt on suun vuoro.

Primaariset immuunivajavuustilat

B-soluvajavuudet

IgA-puutos, hypogammaglobulinemia

T-soluvajavuudet

CD4 + T-solujen puute, rustohiushypoplasia,
APECED

Fagosyyttivajavuudet

Neutropenia, krooninen granulomatoosi

Komplementtivajavuudet

Nyt on suun vuoro.

Sekundaariset immuunivajavuustilat

Immunosupprimoivia lääkkeitä saava potilas

Autoimmunisairaudet

- antireumaatit, biologiset lääkkeet

Syövät

- sytostaattihoidot

Elinsiirrot

- hyljinnän esto

Vakavat munuaisten ja/tai maksan ja/tai sydämen toiminnan vajavuudet

Korkea ikä

Nyt on suun vuoro.

Sekundaariset immuunivajavuustilat

Immunosupprimoivia lääkkeitä saava potilas
Autoimmuunisairauksien hoitoon tarkoitetut lääkkeet,
biologiset lääkkeet
Syövän hoidot
Elinsiirroissa hyljinnän esto

Vakavat munuaisten ja/tai maksan ja/tai sydämen
toiminnan vajavuudet

Korkea ikä: soluvälitteinen ja humoraalinen
immunitetti heikkenee

Malnutritio

DM suhteessa HbA1c-tasoon

Nyt on suun vuoro.

Hammasperäiset äkilliset infektiot ja mikrobilääkkeet

Käypä hoito -suositus | Julkaistu: 06.11.2018 | Tila: voimassa Tulosta

Aihepiiri(t): Hammaslääketiede, Infektiosairaudet, Yleislääketiede

Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Suomen Hammaslääkäriseura Apollonian asettama työryhmä

 Suositus

 Näytönastekatsaukset

 Lisätietoa

Miten viitata Käypä hoito -suositukseen? **1**

Keskeinen sanoma

Suurentuneen riskin potilaat

- Lääkehoidon aiheuttama tai muu lievä leukopenia ($< 2,5 \times 10^9/l$) tai lievä neutropenia ($> 0,5-1,0 \times 10^9/l$)
- Elinsiirron jälkeinen immunosuppressio, joka jo keventynyt tai vakiintunut
- Potilaat, joilla on sydämen keinoläppä (mekaaninen tai biologinen) tai muuta läppävian korjauksessa käytettyä vierasmateriaalia normaalinparanemisajan jälkeen (> 3 kk)
- Potilaat, joille on tehty synnynnäisen sydänvian korjausleikkaus käyttäen vierasmateriaalia sekä potilaat, joille on asennettu katetriteitse suljinlaite (> 6 kk)
- Aiemmin sairastettu endokardiitti (> 12 kk sairastumisesta)
- Kliinisesti oireeton tai vähäoireinen maksakirroosi
- Komplisoitumaton diabetes B-GHb-A1C $< 9\%$ (< 75 mmol/mol)
- Aktiivista autoimmuunitautia sairastavat, joilla lievä immunosuppressio (prednisoni aikuisilla > 10 mg/vrk, enintään yksi immunosuppressiivinen lääke)
- Nivelproteesipotilaat 3 kk ajan leikkauksen jälkeen ja tapauksissa, joissa potilaalla on useita tai ongelmallisia proteeseja
- Potilaat, joiden suun infektiota on toistuvasti hoidettu mikrobilääkkeillä ilman infektiopesäkkeeseen kohdistuvaa hammaslääketieteellistä hoitoa

Keskisuuren riskin potilaat

- Pitkälle edennyttä munuaistautia sairastavat potilaat, predialyysi- ja dialyysipotilaat (P-krea $> 300 \mu\text{mol/l}$)
- Kantasolusiirron saaneet potilaat, joilla jatkuva immunsuppression tarve
- Huonosti tasapainossa oleva sydämen vajaatoiminta
- Kompensoitunut maksakirroosi, johon liittyy jo hyytymistekijöiden vähentyminen
- Labiili tai komplisoitunut diabetes, B-GHb-A1C $> 9\%$ (> 75 mmol/mol) tai selkeät elinkomplikaatiot kuten nefropatia, retinopatia, neuropatia
- Autoimmuunitautia tai nivelreumaa sairastavat, joilla useampia immunosuppressiivisia lääkkeitä tai biologinen lääkitys
- Vuoden sisällä sairastettu todennäköinen superäinen etäinfektio, kuten suun mikrobien aiheuttama sepsis, endokardiitti tai etäpaise

[Terveystalo](#)

Suuren riskin potilaat

- Akuutit verisyövät (leukemiat, lymfoomat) ja niiden hoidot (solunsalpaajat, kantasolusiirtoon menevät)
- Lääkehoidon aiheuttama tai muu syvä neutropenia ($< 0,5 \times 10^9/l$)
- Elinsiirtoa odottavat tai juuri elinsiirron saaneet potilaat, joilla on syvä immunosuppressio
- Potilaat, joille on asennettu sydämen keinoläppä (mekaaninen tai biologinen) tai sydämen läppävian korjauksessa on käytetty muuta vierasmateriaalia (< 3 kk)
- Potilaat, joille on tehty synnynnäisen sydänvian korjausleikkaus käyttäen vierasmateriaalia sekä potilaat, joille on asennettu katetriteitse suljinlaite (< 6 kk)
- Potilaat, joille on asetettu verisuonistentti tai tehty muu laaja sydämen kirurginen toimenpide (< 3 kk)
- Todennäköinen superäinen akuutti yleis- tai etäinfektio

Uhkaavat infektiot

Etäinfektiot

Sepsis

Endokardiitti

Spondyliitti

Peritoniitti

Abskessit aivoissa, maksassa, pernassa jne.

Kroonisen infektion paikallinen akutisoituminen

Toimenpidealueen infektoituminen

Nyt on suun vuoro.

Yleistyneen infektion hammasperäisyys

Tunnistetaanko terveydenhuollossa?

Infektion klassisten merkkien ilmentyminen edellyttää tervettä immuniteettia.

Paikalliset löydökset voivat olla varsin vaatimattomat.

Reagoi antibioottiin hyvin, biofilmi-infektiona ei parane pysyvästi, uusii.

Hammasperäisyyden osoittamiseksi tarvitaan kuvantamistutkimuksia ja hammaslääkärin kliininen tutkimus.

Parasta ehkäisyä on hampaiden säännöllinen ammattimainen, mutta etenkin päivittäin tapahtuva avustettu omahoito.

